

2021. Т. 3, № 1. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-2-8>.

5. Гуржій А. М., Радкевич В. О., Зайчук В. О., Пригодій М. А. Підготовка фахівців на основі SMART-комплексів. *Наука та освіта* : зб. пр. XVI Міжнар. наук. конф., 4–11 січ. 2022 р., м. Хайдусобосло, Угорщина. Хмельницький: ХНУ, 2022. С. 93–96.

6. Вороніна-Пригодій, Д. А. Європейський досвід державно-приватного партнерства зі створення програм працевлаштування та зайнятості молоді. *Інноваційна професійна освіта*. 2022. № 1 (2). С. 50–52.

ВИКЛИКИ ОСВІТНІХ РОЗРИВІВ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сорочан Т.¹, Карташова Л.²

^{1,2}Центральний інститут післядипломної освіти УМО НАПН України

Київ, вул. Січових Стрільців, 52а

E-mail: ¹lkartashova@ua.fm, ²anprof@uem.edu.ua

Технологічний вибух, який триває протягом останніх двадцяти років і постійно змінює промисловість, економіку, підприємництво, освіту та інші галузі. Дослідники називають це хвилиною цифрового підприємництва, вони стверджують, що «зараз, в епоху цифрових технологій, підприємництво затребуване як ніколи. Однак цифрове підприємництво не обмежується онлайн-зустрічами, безпаперовим офісом чи спілкуванням у соціальних мережах. Це слід розглядати як цілісний підхід до мислення, який охоплює всі організаційні процеси, включаючи комунікацію та надання послуг. Якщо вдасться «мислити в цифровому режимі», наприклад, інтегрувати підтримку цифрових процесів на всіх рівнях, ми зможемо досягти довгострокового успіху» [3, с. 7].

Відповідно, світ перейшов у цифровий простір миттєвого спілкування та зворотного зв'язку, де ланцюг зв'язків змінюється назавжди, і час відповіді має бути таким же швидким, інакше очікуваних результатів не буде досягнуто. Дослідники бізнес-школи IMD (Швейцарія) використовують термін «цифровий вихор» (Digital Vortex, DV), щоб продемонструвати, як, здавалося б, дрібні та інколи малозрозумілі зміни, набираючи «вихрову» швидкість, перетворюються на величезні глобальні цифрові трансформації [1; 2]. DV активно трансформує соціальне життя: дедалі частіше з'являються нові можливості, яких раніше не було, поряд із новими неймовірними моделями діяльності генеруються нові знання та інформація. Цифрова технологія змінює суспільство, що суттєво впливає на те, як кожен із нас працює та

готується до розвитку у своїй професійній кар'єрі. Відповідно, заклади освіти (ЗО) намагаються залишатися в тренді цих змін та навчаються позиціонувати себе зростаючими та успішними.

Поміркуємо, як ці тенденції можуть вплинути на освіту України та що вони означають для закладів освіти нашої держави, які, в складних умовах воєнного стану рухаються вперед.

Отже, з недавніх пір у суспільстві йдеться про продовження промислової революції, а саме – про завершення її четвертого етапу – Четвертої промислової революції (Industrie 4.0), яка трансформується в П'яту промислову революцію (Industry 5.0).

Кожна промислова революція вражаюче змінювала характер праці та робочих місць. Industrie 4.0 вже демонструє, як неймовірний технічний прогрес призводить до змін у діяльності людини. Саме тому, фахівцям, які мають бажання залишатися конкурентоздатними у своїй галузі, доведеться постійно підвищувати рівень своєї кваліфікації. Не слід допустити думки про те, що освіта, яку вони здобули в закладі ЗО, може бути придатною на весь період їх трудової діяльності. Нині серед найважливіших компетентностей на робочому місці є критичне мислення, вміння вирішення проблем, креативність. Сучасне суспільство очікує професіоналів, які розуміють, як приймати важкі рішення та вміють демонструвати особисті лідерські здібності. Слід пригадати основні тенденції Industrie 4.0, які мають великий вплив на систему освіти:

- оцифрування промислового сектору, що спричиняється зростанням обсягу даних і підключення, аналітики, взаємодії людини з машиною та вдосконалення робототехніки [4];

- потужний (розривний) розвиток штучного інтелекту, який використовується, зокрема, для автоматизації розв'язання надскладних задач, оперування великими даними з можливістю розроблення прогнозів, моделювання процесів тощо;

- оцифрування системи здоров'я та поведінки людей, що включає пошук ресурсів медичних знань, моніторинг якості догляду за пацієнтами та покращення клінічної підтримки [5].

Проте, фахівцями уточняється, що Industrie 4.0 не включає [6]:

- стійкість, яка враховує глобальне навколишнє середовище;
- зорієнтованість на особистість, відповідно до якої враховуються умови та потреби кожного;

- ініціативи циклічної економіки, які вирішують проблеми ресурсів; відповідно до яких матеріали, продукти та послуги якомога довше зберігаються в обігу [7];

- обмеженість у здатності задовольняти широкий спектр соціальних вимог.

Ось тут слід розраховувати на спрямованості Industry 5.0, які, ґрунтуючись на Industrie 4.0 (великі дані, штучний інтелект, Інтернет речей тощо) включають такі поняття, як «стійкість», «людиноцентризм» і «турбота про навколишнє середовище».

На жаль, віроломне вторгнення росії вносить свої корективи в життєдіяльність громадян України, зокрема і в організацію та підтримку освітнього процесу в ЗО. Зрозуміло, що цим сформовано певні виклики для педагогів, які повинні працювати над особистими м'якими навичками та уміннями вирішення проблем, бути здатними продовжувати розвиватися та змінюватися відповідно до світових тенденцій. Відповідно, що задля того, щоб педагоги належним чином здійснювали викладацьку діяльність, вони повинні бути обізнані в останні змінах та ключових факторах, які впливають на систему освіти.

У свою чергу, заклади післядипломної освіти повинні розвиватися, створювати нові програми та можливості навчання педагогів, які працюють, щоб допомогти їм розвиватися в професійному напрямі. Наразі це стає все більш життєво важливим, оскільки умови воєнного стану змінюють вимоги до робочих місць практично всіх, в тому числі й освітян. Розробляючи авторські системи навчання з орієнтуванням на формування зазначених компетентностей, педагоги повинні мати відповідну підготовленість, рівень якої необхідно неперервно підвищувати. Розуміння означеного може допомогти їм створювати адаптивні ефективні навчальні середовища. Однак, як уже обговорювалось, одночасна тенденція та вимушеність до навчання в Інтернеті робить це викликом для багатьох викладачів України. Оскільки викладачі готуються до впровадження останніх освітніх розробок, їм потрібно знайти спосіб збалансувати свій час, задіяний у ЗО, з важливістю свого неперервного навчання у напрямі підвищення кваліфікації. Тобто, щоб процвітати в Україні, яка перемає, освітянам вже зараз необхідно переконатися, що система освіти належним чином забезпечена фахівцями шляхом підвищення кваліфікації. Зазначене вимагає від системи післядипломної освіти створити спосіб мислення для саморозвитку педагогів через постійне та неперервне навчання.

Український відкритий університет післядипломної освіти (<https://uvu.org.ua/>) на сьогодні можна вважати однією із тих вітчизняних Інтернет-платформ, яка може схилити педагогів переглянути способи навчання та самонавчання. На сьогодні УВУПО є закладом освіти, який розкриває сучасні якісні формули для стимулювання розвитку професійних навичок. Викладачі закладу пропонують онлайн та офлайн навчання в електронних кабінетах та надають технологічні вказівки навчання без відриву від основної роботи. Слухачі, які при-

ходять на навчання, помічають гнучкість, яка сприяє побудові індивідуального графіку навчання. Університет, на засадах взаємодії формальної, неформальної та інформальної освіти, забезпечує: приведення змісту післядипломної освіти і освіти дорослих у відповідність до європейських освітніх стандартів та цифровізації суспільства; модернізацію освітньої інфраструктури; розроблення навчально-методичного забезпечення діяльності закладів післядипломної освіти; впровадження інноваційних підходів неперервного розвитку особистості фахівця.

Підвищення кваліфікації в УВУПО означає, що педагоги отримують нові компетентності та удосконалюють навички, які є необхідними в їх професії. У найближчій перспективі УВУПО вбачається потреба вирішення проблеми перекваліфікації, яка, в першу чергу, торкається вимушено переміщених осіб.

Література

1. Карташова Л., Пліш І. «Цифровий вихор» як чинник неперервних світових трансформацій в освіті / Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2021 (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19) : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. семінару (Київ, 2 березня 2021 р.) / за заг. ред. О.В. Овчарук. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: 2021. 116 с. (С. 60–63).

2. Life in the Digital Vortex. The State of Digital Disruption in 2017. – <https://www.imd.org/research-knowledge/reports/digitalvortex/> (дата звернення: 15.02.2020)

3. MariuszSoltanifar, MathewHughes, LutzGöcke. Future of Business and Finance. – URL: https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/43282/2021_Book_DigitalEntrepreneurship.pdf?sequence=1 (дата звернення: 07.02.2020)

4. What are Industry 4.0, the Fourth Industrial Revolution, and 4IR? <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-are-industry-4-0-the-fourth-industrial-revolution-and-4ir> (дата звернення: 05.12.2023)

5. Digitization of healthcare sector: A study on privacy and security concerns. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405959523000243> (дата звернення: 06.12.2023)

6. What is the «Fifth Industrial Revolution», Which Will Deepen the Integration Between People and Technology? <https://article.murata.com/en-sg/article/what-is-the-fifth-industrial-revolution> (дата звернення: 05.12.2023)

7. What is a Circular Economy? <https://www.epa.gov/circular/economy/what-circular-economy> (дата звернення: 06.12.2023)